

Biedrība "Bolderājas grupa" jau gandrīz trīsdesmit gadus ar sirds degsmi un savām rokām glābj unikālu Rīgas, Latvijas, Baltijas un pasaules kultūras mantojuma objektu – Daugavgrīvas cietoksni. Īpašnieku maiņas, privatizācijas, tiesāšanās, lielu cerību un ilgstošas neizdarības laikā viņi cietoksni nenodod – ir tam blakus kā sargeņģeļi un vienmēr darbam gatava avārijas brigāde.

Vai vraks atdzīvinās cietoksni?

Elvita Ruka

Juridiski viņi biežāk ir bijuši ar putna tiesībām, šobrīd viņiem kā nevalstiskai organizācijai līdz 2023. gadam ir uzticēta cietokšņa sarga funkcija, valstiskās koncepcijas teritorijai joprojām nav, taču nu jau viņi ar savu rūpju objektu ir pārlieku saauguši, lai atmestu ar roku. "Esam krīzes menedžments," biedrības lomu definē Sandra Jakušonoka, kas cietokšņa labā dara visu – runā, raksta, pēta, skaita, skaidro, cīnās, vāc grūžus, tīra, zvana... Tieši ar zvana sākās arī vraka stāsts.

Ārā trīs metri koka

Vīspirms zvanija Sandrai. Zinot viņu sabiedriski aktīvo nostāju un enerģiju cīnīties arī ar vēdzirnāvām, nav brīnums, ka par Bolderājas pludmalē izskalo to objektu cilvēki vīspirms zvanija savējiem – **Sandrai un Vladimīram Jakušonokiem**. Viņiem katra vēsts no pagātnes ir goda lieta, tiek glābta, pētīta un

cienīta – vai tā būtu bēniņos atrasta fotogrāfija, no ūdens izcelts enkurs vai no ugunsкура izvilks vecs ķieģelis, jā, arī viss no jūras izskalotais – viena senā laiva, kam nevienā muzejā nav vietas, kazemātos jau ir atradusi pajumti...

"Mums piezvanīja, ka kaut kas aizdomīgs rēgojoties laukā no smiltīm. Pa daļai ūdeni, ārā trīs metri koka, visu nevar saskatīt... Bet mums divas izstādes, cilvēki nāk ekskursijās, cietoksni pilns ar apmeklētājiem. Aizgājām tikai nākamajā dienā. Skatāmies – divi puiši ar lāpstīnām jau rok. Pirmatklājēju grūti noteikt, bet bija skaidrs, ka jāglābj. Vraks tik liels, ka nenoslēpsi... Nofotografējām un sākām rīkoties."

Šo zvānu saņēmu jau es pēc darba laika atvaļinājuma priekšvakarā, un tikai mašīnas trūkums apslāpēja vēlmi braukt skatīties jūras izskalo to brīnumu tūlīt. Sandra informēja Nacionālo kultūras mantojuma pārvaldi par atradumu un lūdza steidzīgu apsekošanu. Viņas sūtītās bil-



Eiropas kultūras mantojuma dienu karogs arī 2021. gadā ar pārliecību plīvo virs Daugavgrīvas cietokšņa Dienvidu vārtiem.



Foto: M. Kalniņš no NKMP arhīva

Šoruden atrastais vraks ar saviem iespaidīgajiem izmēriem aktualizē nepieciešamību pēc mūsdienīga jūras muzeja.

des pārsūtīju arheoloģijas daļai, kolēģi jau nākamajā rītā bija gatavi pirmreizējai apskatei. Tāpat Sandra bija saņēmusi Rīgas apkaimju biedrības koordinātoru. Galvenais uztraukums – lai atradumu neizvazā, neizvelk senās naglas, nesadala pa sastāvdaļām. Tā kā pati nākamajā dienā devos prom no Latvijas, vraka piedziņojumus fragmentāri dzirdēju vien no medijiem. Pārvaldes arheologi sajūsmā, žurnālisti ziņo, soctikli viņo pat interesentu grupās ārvalstīs – tāpat ir īsta manta! Arī Sandra atzīst, ka šis ir veiksmes stāsts.

"Reakcija bija ļoti ātra, visas organizācijas atsaucās uzreiz. Brīvostas policija uzsāka apsar-

dzi, arheologi brauca skatīties. Sabiedrības interese – liela un pozitīva! Uz šī viņa ātri tika noorganizēta tikšanās ar vistiešāk atbildīgajām amatpersonām – Ansi Zeltiņu kā brīvostas vadītāju, Inesi Andersoni, kas vada Rīgas Attīstības departamentu, un apkaimju koordinātoru Gaidi Balodi. Interesanta saruna! Jautāts nepārprotams prieks par to, ka tāds objekts ir. Ostas cilvēkiem un ierēdņiem mirdzēja acis, kas reti kad novērojams. Vienlaikus aizrautība un žēlabas par to, ka trūkst naudas un iespēju, lai rīkotos uzreiz. Lai vraku izceltu un izstādītu, vajag zināšanas, tehniku, naudu un, pats galvenais – vietu, kur likt! Ja Daugavgrīvas cietoksni būtu

Jūrniecības muzejs, tad nebūtu jādama... Tagad speciālistu lēmums ir – pagaidām jārok ciet un jāapsargā," stāsta Sandra, kad jau pēc slēgto durvju mēneša iesākšanās esmu atgriezies dzimtenē.

Ieilgusi nenoteiksme

Daugavgrīvas cietoksni man ir sentimentāls objekts. Tik tikko bija aizgājusi padomju armija, kad ar savu topošo vīru, talantīgu un drosmīgu kinooperatoru, ar velosipēdiem mināmies no Teikas uz Bolderāju, lai slepus ie-

Foto: Elvita Ruka



Vladimirs Jakušonoks – saaudzis ar Bolderāju.

klūtu šajā zvaigžņveida fortifikācijas brīnumā. Toreiz nonācām tikai līdz Komētu fortam, bet jau drīz, kad pār cietokšņa teritoriju gāzās māksliniecisku interešu straumes ar ambicioziem mērķiem te veidot pasaules līmeņa Modernās mākslas muzeju, kā jauna mākslas studente un žurnāliste varēju izstaigāt visu. Sautkji un skaļi vārdi toreiz plīvoja kā spožas maldugunis, bet viss atdūrās privatizācijas drudzī un materiālajā realitātē. Impērijas objektam vajag saimnieku ar plašu domāšanu, bet tā vēl bija joprojām ir jāmacās. Ko mēs? Toreiz kopā ar "Bolderājas grupu" svīnējām dzīvi – ar mākslas akcijām, prieku par brīvību un bohēmisku izaicinājumu jauna-



Sandra Jakušonoka – gaiša, aktīva un neatlaidīga.

jai kapitālisma realitātei. Mūsu vecumā tas bija eksplozīvs prieks un vēl nedefinēta sapratne, ka gadsimtu mantojums ir īstā vērtība, bet mēs tikai tāda pagaidu rota... Mēs nebijām vara, taču māksla bez pēdām nepalika. Šajos gandrīz trīsdesmit gados ir noiets loks, izmēģinot citus modeļus un atzīstot to sakāvi, lai galu galā nonāktu pie termina "kultūrvieta".

"Tas ir paradokss," atzīst Sandra, "durvju aizvēršanas brīdis beidzot strikti pateica, kas mēs esam. Nē, pēdējie seši gadi cietoksniem nav tie sliktākie, te atgriezās māksla. Varbūt nedaudz, varbūt pa solītim, bet tā te ir. Mantojums un māksla! Kopš Eiropas kultūras mantojuma dienām septembra nogalē cietoksni tika atvērta Nacionālā vēstures muzeja izstāde – stendi vidē. Ļoti apmeklēta! Pie katra stenda cilvēki bija bez pārtraukuma. Tas pārspēja visas muzeja darbinieku cerības. Tāds formāts kā āra izstādes šobrīd ir ļoti pieprasīts. Diemžēl vērtus nācās slēgt, pirms tika atklāta un laista tautās festivāla "Komēta" veidotā izstāde "Bruņurupuču sala".

Festivāla rīkotāji uzstāja, ka atvērs, jo par cietokšņiem Ministru kabineta noteikumos nekas neesot teikts, tāpēc zvaniju apkaimju koordinātoram – kas mums jādara? Viņš atbildēja viennozīmīgi – kultūrvieta ir ciet! Tātad mums ir definīcija. Esam pieskaitīti kultūrvietai."

Nē, Sandras vārdos nav aizvainojuma un kareivīgas norādes uz valsts vai pašvaldības klūdām, taču sāpe par cietokšņa neizmanto to kultūras mantojuma un tūrisma potenciālu ir saskatāma ikvienam domājošam un pasauli redzējošam apmeklētājam. To, ko ir izdarījušas attīstītās valstis, ko ir iespējusi Igaunija un Lietuva, ko, atjaunojot Daugavpils cietoksni, ir izdarījis Latgale, ko ar uzcītību un tālredzību ir paveikušas Latvijas mazās pašvaldības, glābjot, izceļot un padarot par tūrisma objektiem salīdzinoši necilākas vietas, Rīga spītīgi neredz. Daugavgrīvas cietoksni un Spilves lidosta nez kāpēc netiek nedz līdz vietai pilsētas attīstības plānā, nedz līdz jēgpilnam Eiropas finansējumam, kas tos spētu padarīt par mantojuma smagsvariem. Kas to neļauj? Kur ir bremze? Kam tās tumšās klapes uz acīm? Ja pašiem pietrūkst fantāzijas, tad vairāki arhitektūras kursu studenti par cietokšņa revitalizāciju ir gatavojuši mācību darbus un tie rāda cieņpilnu vietu Eiropas kultūrkartē, kamēr realitātē – "avārijas brigāde" glābj, kas glābjams, un joprojām gaida lielos lēmumus.

"Cietoksni juridiski ir vienkārši nekustamais īpašums, kurš ilgi ir bijis Privatizācijas aģentūras pārvaldībā. Šobrīd arvien biežāk dzirdam – kultūrvieta, bet tas nekādi nav definēts juridiski," atzīst Sandra, kam, gods kam gods, nekādus priekšrakstus



Interesenti Daugavgrīvas cietoksni iemīļojuši – te ir plašums, unikalitāte un vairāku gadsimtu kultūrlāņi.

Foto: no "Bolderājas grupas" arhīva

ŠAJOS GANDRĪZ TRĪSDESMIT GADOS IR NOIETS LOKS, IZMĒĢINOT CITUS MODEĻUS UN ATZĪSTOT TO SAKĀVI, LAI GALU GALĀ NONĀKTU PIE TERMINA "KULTŪRVIETA".



Foto: Elvita Ruka



Laika zobs nesaudzē, bet vēriens ir grandiozs.

Militārās būves celtas dažādos laikos un ir ar savu neatkārtojamu specifiku.

nevajag. Pie "Sandras un Volodj-
kas" kultūrvieta ir bijusi vienmēr,
jo viņi to rada paši ar savu dar-
bošanos – gan vecajā koka mājā,
kur virmoja deviņdesmito gadu
bohēma, gan cietokšņa sarga
namiņā, ko varētu dēvēt par
"autsaideru paradīzi". Pārlicinā-
tiem mīļotājiem ne saprast
ne toreiz, ne tagad, taču cietok-
snis pats par kultūrvieta nekļūst –
tam ir vajadzīgi cilvēki.

Blakus un kopā

"Bolderājas grupas" un Jaku-
šonoku ģimenes aktivitātes sa-
vas apkaimes glābšanā sākās vēl
padomju laika beigās, kad visi
brīvdomīgie aktivisti bija "zaļie".
Tieša saistība ar cietoksni sākās
nedaudz vēlāk.

"Pirms 30 gadiem te vēl bija
padomju armija, kas aizgāja
1993. gadā. Padomju militārper-
sonas pašrocīgi pavadīja māksli-
nieku delegācijas, atzinīgi vērtē-
ja pieminekļa statusa piešķirša-
nu, nodeva pieklājīgi. Kādu laiku
te bija Latvijas armija, bet nere-
dzēja vajadzību pēc tik liela
kompleksa – Aizsardzības minis-
trijs izsludināja izsoli ar iespēju
privatizēt. Tas bija ļoti divains



Rotājumi padomju "gaumē" dekorē arī daudz senāku būvju sienas.

laiks. Bija dažādas mākslinieku
iniciatīvas, arī starptautiskas. Bi-
jām izveidojuši apvienību, lai
pretendētu uz iespēju cietoksni
nomāt. Tajā bijām mēs, "Bolderā-
jas grupa", un Laikmetīgā teātra
apvienība ar Zviedrijas līdzdalību
"Kronis un atslēgas". Kā trešais
partneris bija piekritusi būt Rīgas
dome, taču viņu domas nemitīgi
mainījās. Bija brīdis, kad viņi
publiskoja vēlni pārņemt visu
cietoksni, bet beigās pat atteicās
no līdzdalības partnera statusa.
Nosacījumi bija ambiciozi – tajā

brīdī tā pat nebija noma, bet iz-
sole. Otrs pretendents bez
mums bija SIA "Aumeisteru mui-
ža", kas arī uzvarēja," privatizāci-
jas eksperimenta laikus atceras
Sandra Jakušonoka.

Tolaik, 1999. gadā, Daugav-
grīvas cietoksnis pragmatiski
tika nodots uzņēmumam, kas
nodarbojas ar būvniecību un
potenciāli ir cerīgāks nekā "kāda
tur māksla". Nevienu nemulsi-
nāja īpašnieku saistība ar pa-
domju komjaunatnes eliti un tai
sekojošajām krāpnieciskajām fi-

nanšu iestādēm. Viņu spēja de-
viņdesmitajos gados piesaistīt
līdzekļus tika novērtēta kā
priekšrocība. Kas notika tālāk?

"Aumeisteru muižas" īpašu-
mā cietoksnis bija līdz 2014. ga-
dam, tātad – 15 gadus. Tajā laikā
notika ļoti jocīgas lietas. Labais –
tika nojauktas padomju laika si-
likātu ķieģeļu būves, sliktais –
dauzām vēsturiskajām ēkām,
kas te bija, ar īpašnieku ziņu vai
bez tās tika nodarīti lieli postīju-
mi. Torpēdu remontu ceļam
tika izzāģētas visas metāla kons-
trukcijas, kas saturēja jumtu, arī
šķūnim u. c. ēkām. Centrālajā
daļā divstāvu ēkas tika nobru-
cīnātas cauri abiem stāviem. Me-
tāla meklētāji darbojās, nesa
prom, ko var," nekontrolētās
postīšanas laikus atminas San-
dra. Viņa neapgalvo, ka būtu no-
ticis tikai sliktais un viss ir biju-
šo īpašnieku ļaunprātība. Vai toreizē-
jie īpašnieki objektu cienīja arī
kā mantojuma vērtību?

"Vēlme jau bija. 2007. gadā
tika izdota grāmata "Daugav-
grīvas cietokšņa būvvēsture",
ko "Aumeisteru muiža" atbalstī-
ja finansiāli. Iespējams, ka viņi
centās, bet šis ir valstiska mēro-
ga objekts. Kā privātpašnieki
viņi nespēja nodarboties ar kul-
tūras mantojuma apsaimnieko-
šanu ne pietiekami labi, ne pro-
fesionāli. Sabiedrība prasīja ar-
vien vairāk un vairāk. Mēs arī.
Šķita nepieņemami, ka visap-
kārt attīstās dažādi kultūras ob-
jekti, bet cietoksnis ir tādā pa-

mestības stāvoklī, bezcerīgs un
nepieejams," situāciju, kas ir
mainījusies tikai nedaudz, atmi-
nas Sandra. Kā biedrība viņi uz-
turējuši ciešu saikni ar Valsts
kultūras pieminekļu inspekciju,
sekojuši, kas cietoksni notiek
vai nenotiek.

"Pieminekļu inspekcija sastā-
dīja grafiku, pēc kura SIA "Au-
meisteru muiža" būtu jāveic da-
žādi glābšanas darbi – sienu no-
stiprināšana, jumtu uzlikšana
u. c. Teikt, ka viņi neko nedarīja,
nebūtu godīgi, taču ar kvalitāti
nevaram būt apmierināti. Kāpēc
kaļķa javas vietā tika lietots ce-
ments, kāpēc dažas ēkas sabru-
kušas tieši pēc remonta, kāpēc
cietokšņa vārtos tika noslipēti
vēsturiskie uzraksti, kas ir kultūr-
vēsturiska liecība, kāpēc nojauk-
tas daudzas mājas, tajā skaitā pa
pusei māja, kurai viena siena
bija no 17. gs... Nē, to mums iz-
devās izglābt – provocējām niku
sabiedrības reakciju un arī
paši stājāmies priekšā buldoze-

riem," cīņas pozīciju samierinā-
šanās vietā aizstāv Sandra.

Secinājums, kas pa domāša-
nas ķēditi beidzot izplatījās arī
institūciju vidū, bija loģisks – pat
ļoti gribot, privatizētājs ne-
var pacelt šāda objekta restaurā-
ciju un izmantošanu sabiedrības
interesēs. Privatizācija kā pro-
cess tik lielam objektam nav ie-
spējama, uzņēmēja atbildība at-
tīcībā pret šī objekta vērtību ir
pārāk liela. Tā bija abpusēji sank-
cionēta utopija, kas, protams,
nerealizējās – jau līdz 2008. ga-
dam cietoksni bija jābūt pilnī-
bā restaurētam un padarītam
par pilnvērtīgu kultūras manto-
juma objektu ar muzejisko un
tūrisma funkciju. Tas, protams,
netika paveikts, un valstij pēc
piecu gadu tiesas darbiem 2014.
gadā izdevās īpašumu attiesāt.
Turpmāk noteikumi cietokšņa
tikotājiem tika padarīti daudz
strikta – Privatizācijas aģentū-
ra potenciālajiem investoriem
pieprasīja konkrētus un tūlītējus

ieguldījumus. Par spīti ekono-
miskās krīzes smagajām sekām,
daudzi pretendenti joprojām
vēlējas šo objektu privatizēt un
attīstīt, taču valsts vairs tik viegli
nedeļa. Princips "atnākam, ie-
raugām, ņemam, jo neviens vēl
nav paņēmis" vairs netika ak-
ceptēts – tika pieprasīta atbildī-
ba. Striktie nosacījumi apturēja
ši objekta lētu privatizēšanu,
taču neko nav devuši attīstībai.

"Labi vai slikti – neņemos
spriest. Kā būtu, ja būtu, mēs ne-
zinām. Pēc krīzes, šajā bezsaim-
nieka periodā, vēl vairāki cietok-
šņa objekti aizgāja bojā... Vai
kāds itāliešu investors to būtu
izglābis? Manuprāt, privatizāci-
jas apturēšana tomēr bija pa-
reizs lēmums. Šobrīd, kad esam
labāk izpratuši dažādus mode-
ļus, "publiskā privātā partnerī-
ba" šķiet vienīgais un labākais
risinājums," atzīst Sandra, kas
turpina domāt nākotnei. Taču šis
vektors uzrāda lielāko problē-
mu – ir jābūt koncepcijai! Tā arī

UZZIŅA

Daugavgrīvas cietoksnis

- Unikāls pilsētbūvniecības piemineklis vairāk nekā 20 ha platībā
- Vienīgais zvaigznes formas cietoksnis Latvijas teritorijā, kas saglabājies no 17. gadsimta
- Piedalījies vairākos karos, bijis mājvieta poļu, zviedru un padomju armijām, piedzīvojis Krievijas impērijas un PSRS laikus, kalpojies Latvijas militārajiem spēkiem starptaru periodā un īsi pēc neatkarības atgūšanas
- Kopš 1985. gada Daugavgrīvas cietokšņa apbūve ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis
- Šobrīd atrodas valsts publisko aktīvu apsaimniekotāja "Possessor" pārvaldībā

#padomsroka
NOVEMBRS 2021
PLANĒTU IETEKME • HOROSKOPI • IETEIKUMI
ASTRO 2022
prognozes
Kalendārijs un čika laiki visam gadam
Kad priecāsimies par zvaigzņu lietu
UZMANIES! Viltus astrologi internetā!
Ieteikumi katrai zodiaka zīmei
GADA SKAITĻIS: svarīgas ģimenes vērtības
Retrogrādās planētas. Gada piņķerīgākie periodi
Ūdens Tīģeris gatavojas lielam lēcienam
Astro dizains: padomi mājokļa iekārtošanā
LATVIJAS MEDŽIJA

Planētu ietekme | Horoskopi | Prognozes

- ◆ Latvijas vadošo astrologu prognozes
- ◆ Prognozes Tīģera gadam
- ◆ Planētu novietojumi Zodiakā
- ◆ Horoskops katrai zodiaka zīmei

+ Apjomīgs datu kalendārijs 2022

Abonē 2022. gadam



PĒRC

preses tirdzniecības vietās

vislielākā sāpe, ka tās nav nedz valsts, nedz pašvaldības līmenī.

Draugos ar lielām un mazām lietām

Jā, cietoksnis ir liela un nepanesama mīlestība, ja jānes vienam. "Normāls cilvēks", saprotot mērogus, atmetu ar roku, bet Jakušonokiem tā nav izdevies. Ilgajā laika posmā, kad notika privatizācijas eksperimenti, viņi meklēja, pētīja, atrada detaļas, izvilināja dienas gaismā cilvēkam saprotamo vēsturi – emocionālu, sentimentālu, iesaistošu. Viņi ar putna tiesībām cietoksnī izvietojām informācijas standus, izstāda atrastos priekšmetus, kolekcijā un pērk izsolēs senās fotogrāfijas, pēta, stāsta, rāda seno kinohroniku fragmentus – kā Daugavgrīvas cietoksnī pirms Pirmā pasaules kara viesojās Vācijas ķeizars... Viņu zināšanas ir aprbrīojamas, taču mākslu no viņu ikdienas neizravēt – tā Sandru un Volodju atrod pati. Lidz ar durvju slēgšanu ciet ir arī viņu mazais sirds projekts "Tihans, žaki un buks Neimindē", kas ne tikai vērtīgs, bet arī pilnībā tapis "no mantojuma".

Skaisti ierāmēti mākslinieciski savietoti konfekšu "Sarkanās magones" papīriši. Tos Jakušonoki atraduši bijušo kazarmu sienas šķīrbās. Padomju zaldātiņi, astoņpadsmit gadus izrauti no ģimenes un skolas sola, tādi lieli bērni vien bijuši – konfektes kabatās vai vecāku sūtījumos, slepus izbaudāmas karameles, kad ofīcieri neredz... Vai ierāmēts kuģa kapteiņa pienākumu saraksts – garš, garš, maziem krievu burtniņiem, kur neredzama kapteinis uzņemas atbildību par visu neskaitāmās rindās savirknēto pienākumu jūru. Autori ar melnu kvadrātu izcēlušī tikai vienu vārdu "žīvučestj" (dzīvība), kas pēc būtības ietver visus pārējos – kapteinis atbild, lai visi paliek pie dzīvības, viss pārējais, sīkāk reglamentētais, kļūst mazsvarīgs šī lielā uzdevuma priekšā. Vai pārtikas kastes iepakojums, kur ražotājs ir Kamčatkas "Ribak" (zvejnieks) un

konservu kārba ar mūsdienās nesaprotamo nosaukumu "Goļec" (zilcgaļa), Daugavgrīvas cietokšņa personālam ir sūtīts pāri sešām laika joslām... Vai kaste ar uguns dzēšanai nepieciešamajām smiltīm, kam pielikts mūsdienu konteksts nosaukumā "Jaunas idejas, vecas smiltis", sāpīgi un tieši raksturojot ieilgušo neizlēmību... Darbu nav ļoti, bet pietiekami daudz un koncepcija skaidra – reāls priekšmets no autentiskās vides, kam piešķirts māksliniecisks virsuzdevums. Daļu veidojuši profesionāli un Bolderājas kodam uzticīgi mākslinieki, daļu acīgi saskatījuši Jakušonoki paši.

"Žaki" – tāds uzraksts bija uz kafijas kastes 1989. gadā. Tulkojums skanēja "Momentālā kafija". Tā bija deficīta prece, kas pienācās armijas virsniekiem kā garšu baudu bonus par to, ko viņi dara. Mēs to uztveram kā laika zīmi – tas ir burkāns, ar ko nopirkt cilvēku lojalitāti varai," par kafijas iepakojumu pārtapšanu simbolā stāsta Sandra. "Buks" savukārt ir vienīgais saglabājies priekšmets no Torpēdu

ceha, kas pēc konfigurācijas atgādina sporta vingrošanas priekšmetu, kam jālec pāri. Reālajam eksemplāram ir iedobums, uz kura lika torpēdas. Tām nelēca pāri, bet remontēja. Tas ir retais priekšmets, kas izdzīvojis, – saglabāts neskartas un atveids iestrādāts 18. gs. vinjetē kā uzvarētājs. Goda zīme par "žīvučestj"! Taču par to lielākie sumiņājumi pienākas "Tihanam", ķieģelim, ko Jakušonoki paceļ virsvērtības kārtā.

"Tieši tā to rakstīja – krieviski, ar cietinājuma zīmi beigās. Tas ir meistara autogrāfs, ko Tihans savulaik bija uzrakstījis uz ķieģeļa. Es šo 18. gadsimta ķieģeli izvilku no ugunsкура, ko cietoksnī kāds bija kurinājis festivāla "Komēta" laikā," stāsta Sandra un atzīst, ka mūsdienu hipsteriem ir atšķirīga domāšana... Apgūt puspametas teritorijas un sataisīt ažiotažu ir viena lieta, bet domāt ilgtermiņā – cita. Mantojums tām jūkām pa vidu brūk, deg un aizaug. Taču ķieģeļi ir dažādi – Daugavgrīvas stāstā ir arī Teodors. Tas bijis 1938. gads, Ulmaņa striktais kurss, kas pavēlējis – uz-

sākt Daugavgrīvas cietokšņa pāreizticīgās baznīcas demontāžu! Tad nu sasaukti strādnieki no laukiem un ķērušies klāt. Lauku puisis Teodors no ķieģeļa, tam atraujoties no sienas un uzkrītot virsū, teju galu dabūjis.

"Tad nu arī smējāties, ka varētu ieviest balvu "Teodors" un katru gadu pasniegt ķieģeli ar šādu uzrakstu tiem, kas pieļāvuši kultūras mantojuma bojāšanu," radošu pieeju grūtām situācijām demonstrē Sandra Jakušonoka.

Starp citu, pēc vēstures avotiem, vēl bēdīgāk ir klājies Libai Felcs. 1914. gadā pirms kara nacionālisma un vandalisma uzplūdos cietoksnī stihiski tika uzsākta demontāža piemineklim, kas bija uzstādīts kā Krievijas impērijas simbols. Ērgļi izdevās noņemt un vēlāk pārdot, bet stēla gan uzkrīta nabaga Libai virsū...

Jautājums – cik ilgi valsts un pašvaldības neizlēmīgo attieksmi cietīs pats Daugavgrīvas cietoksnis, gan paliek atklāts. Tāpat – kur izstādīt publikai atrasto kuģa vraku, kas jau pasludināts par jaunatklāto pieminekli? Kam prasīt Rīgas kultūras mantojuma un tūrisma attīstības neesošo attīstības viziju? Un kur atrast kuģa kapteini, kas nodrošinās papildītu dzīvotspēju?

Nākotnē Sandra tomēr raugās optimistiski. Pie vraka, kas sakustinājis arī amatpersonu udeņus, parādījušies divi gaismas stari. Pirmkārt, brīvosta plāno atvērt Daugavgrīvas bāku, padarot to par sankcionētu publiskas apskates vietu – tā šobrīd ir reālākā, kur tuvākajā laikā varētu uzstādīt pagājības kuģi.


Otrkārt, neesošā Rīgas tūrisma koncepcija dod iespējas iepriekšējo deputātu kļūdas labot – savirknējot vienā maršrutā Daugavgrīvas cietoksnis un Spilves lidostu, var izveidot pasaules līmeņa vēsturiskās izziņas un mākslas maršrutu. Abi šie pieminekļi jau ir kā "Tihani" – izdzīvotāji jūkās un neizlēmībā. Vai tiešām atbildīgajām amatpersonām būtu jāsaņem arī "Teodors" – balva par mantojuma graušānu? 



Foto: no "Bolderājas grupas" arhīva

"Zvaigznes, kas noklāja Eiropu nevis debesis, bet uz zemes" – tā Sandra sāk ekskursijas un iziemē Daugavgrīvas cietokšņa vietu militārās vēstures kopējā kartē.

IECERES TUVĀKAJAI NĀKOTNEI

Ja tiks sakārtoti juridiskie jautājumi, "Bolderājas grupa" mēģinās piesaistīt NKMP administrēto valsts finansējumu atsevišķiem glābšanas darbiem. Neatliekamākie ir:

- nostiprināt Rīgas jeb Dienvidu vārtus
- uzlikt jumtu baznīcas tornim (padomju laikā – ūdenstornis)
- uzlikt jumtu zviedru laika pulvertornim
- komandanta mājas jumta remonts



Sarunas un stāsti

Abonē 2022. gadam!

VIESIS
MĀJAS

+ Dāvana
Ceļojumu kalendārs,
abonējot 6 mēnešiem



Atklātas sarunas ar izcilām **personībām**
Vērtīgi raksti par **vēsturi**
Patiesi un aizkustinoši **liktenstāsti**

Abonē un
laimē līdz
6000 EUR!



Abonē Latvijas Pastā, 67096388, latvijasmediji.lv

Akcijas periods 1. 10. – 25. 12. 2021. Loterijas atļaujas Nr. 7201 Aicinām iepazīties ar pilniem loterijas noteikumiem vietnē www.abonesana.latvijasmediji.lv. Kalendārs abonentiem tiks piegādāts 2022. gada janvāra laikā.

